

Pravda, 30.1. 2006

Česká republika nevyužila priaznivý čas na reformy

Hoci ekonomika v Českej republike zažíva dobrý rast, reformy sú potrebné, pretože keby nastala recesia, vláda, čo bude pri moci, by musela zarezat' veľmi hlboko a to by ľudí veľmi zabolelo. Naznačil to v rozhovore pre Pravdu český ekonóm **Daniel Münich z inštitútu CERGE-EI.**

*** Prečo Paroubkovej vláde chýba vôľa robiť reformy?**

Jeho tím tu nie je dlho. Je to obmenená vláda, Paroubek je už tretí premiér v jednom volebnom období. Vládna nestabilita sa dosť prejavila v tom, že k žiadnym veľkým reformám nedošlo. Problém bol so sociálnou demokraciou, ktorá často vyzerala ako dve-tri strany namiesto jednej. A tak ČSSD riešila iné otázky než reformy. Vo chvíli, keď začala fungovať vláda pod Paroubkovým vedením, najbližšie voľby už fakticky boli za dverami. A rok pred voľbami sa reformy robia všade ťažko, lebo kladné výsledky prichádzajú až neskôr.

*** Pred voľbami sa sociálni demokrati snažia rozdávať zo štátneho rozpočtu plným priehrástím. V čom je táto rozšafnosť opodstatnená a v čom sa nezmyselne riskuje zadlžovanie budúcej generácie?**

Hlavne treba povedať, že je veľká škoda, že Česko nevyužilo pomerne priaznivé obdobie na reformy. Samozrejme, že v krátkom časovom horizonte v niečom bolia a dobre rastúce hospodárstvo by umožnilo také bolestivé obdobie ľahšie prekonať. To sa nestalo. A riziká? Sú dve. Jedno je pre budúcu vládu, ktorá bude nevyhnutne musieť napravovať niektoré predvolebné rozhodnutia súčasnej moci. Ide o dosahy na rozpočtovú politiku. Najväčšie riziko je v tom, že keby česká ekonomika zažila recesiю, potom sa štrukturálne problémy v Česku bez reforiem odhalia naplno. A vláda, ktorá bude vtedy pri moci, bude musieť zarezat' veľmi hlboko, čo by veľmi, veľmi bolelo.

*** Opoziční občianski demokrati reformy sľubujú. Čo z ich plánov je uskutočniteľné?**

Jedna rovina je politická: ak by sa ODS dostala k moci, čo by dokázala zo svojho programu presadiť vzhľadom na to, s kým by vládla. V daňových veciach má celkom slušnú šancu uspieť, keby sedela vo vláde s ľudovcami. Platí to aj o školstve. Ak sa však voľby skončia patovo a potrebná by bola veľká koalícia, z programu ODS by sa vyberali len čiastočné veci - tie, s ktorými by súhlasil väčšinový partner, ČSSD.

*** Ktoré body zo slovenských reforiem by mohlo Česko využiť?**

Istotne sú dôležité veci, čo sa udiali na Slovensku v zjednodušení podmienok podnikateľského prostredia. Ovocie to určite bude prinášať. Česko sa konečne sa priblížilo napríklad k zákonu o bankrote, ale veľa vecí ešte nezačalo robiť... Potom sú bolestivé záležitosti v sociálnej oblasti, ktoré Slovensko zažilo a často ešte prežíva. Mám na mysli napríklad sprísnenie vyplácania podpory v nezamestnanosti. Ak sa Česko rozhodne zmeniť

svoj sociálny systém, ktorý je neefektívny, musí mať na pamäti, že mnohým ľuďom, čo si nemôžu nájsť zamestnanie, treba za sociálne dávky ponúknuť aj podradnejšiu prácu alebo rekvalifikáciu. Tak aby nikto nemohol povedať, že nemal šancu preškoliť sa alebo dostať nejakú hoci slabšie platenú prácu.

*** Je aj v Česku, tak ako na Slovensku, problém, že vo veľkých mestách sa žije ľuďom omnoho lepšie ako na vidieku? A v čom sú úspechy Paroubkovej vlády?**

Samozrejme, aj Česko má regionálne problémy, lebo biznis a šikovní ľudia sa sťahujú do veľkých centier. Nie je to však v takom rozsahu ako na Slovensku. V tomto zmysle istotne česká vláda vrátane Paroubkových predchodcov prispela k rozvoju diaľničnej siete, ktorá bola zaostalá. To umožňuje, že biznis smeruje aj do oblastí, ktoré predtým obchádzal. Druhý kladný bod je prilákanie veľkých zahraničných investícií, ktoré sa stali hnacím motorom hospodárskeho rastu: päťpercentný rast je do veľkej miery ovplyvnený veľkým objemom investícií.

Miroslav Čaplovič, Akadémie vied ČR